

INICIJATIVA ZA
EKONOMSKA I
SOCIJALNA PRAVA

САВЕТ ЗА ШТАМПУ

Датум: 14.12.2023
Број: 127/2023

A11 – Initiative for Economic and Social Rights
Address: Džordža Vašingtona 54/7, 11000 Beograd
E-mail: office@a11initiative.org
Web: www.a11initiative.org
Phone: +38111/3225-172, +38111/3232-030

SAVET ZA ŠTAMPU
Kraljice Natalije 28
11000 Beograd

A11* A11 - Inicijativa za ekonomska
i socijalna prava
Broj: 293/2023
Datum: 14.12.2023
BEOGRAD

Podnosilac žalbe: Udruženje A 11 – Inicijativa za ekonomska i socijalna prava, sa sedištem na adresi Džordža Vašingtona 54/7, 11000 Beograd, koje zastupa Danilo Ćurčić, direktor

List protiv koga se podnosi žalba: Dnevni list „Večernje novosti“, glavni i odgovorni urednik Milorad Vučelić, izdavač „Novosti“ AD, Trg Nikole Pašića 7, Beograd

Ž A L B A

Na osnovu odredaba Zakona o javnom informisanju i medijima i Kodeksa novinara Srbije, A 11 – Inicijativa za ekonomska i socijalna prava izjavljuje žalbu povodom vesti „*Nožem 30 puta ubo cimera*“, objavljene 21.11.2023. godine u dnevnom listu „Večernje novosti“ na 17. strani štampanog izdanja i čiji je autor potpisan kao Lj. Preradović zbog izostanka nužnog stepena odgovornosti koju novinarska profesija podrazumeva i iskazane nepažnje prilikom izveštavanja koja za posledicu ima širenje lažnih zaključaka i širenje socijalnih stereotipa čime su grubo prekršene odredbe Kodeksa novinara Srbije i ugrožena prava čitave društvene grupe.

Tekst izveštava o slučaju ubistva koje se dogodilo u Novom Sadu 20.11.2023. godine, životnim okolnostima osumnjičenog i žrtve, navodnim uzrocima događaja i krivičnopravnim posledicama ovog čina. Ovom veću pokazan je visok nivo nesenzitivnosti prema položaju osoba u situaciji beskućništva budući da su se vinovnici događaja nalaze/ili u ovom socijalnom statusu.

dokaz: fotokopija članka objavljenog 21.11.2023. godine u dnevnom listu „Večernje novosti“

Ovim povodom, A 11 – Inicijativa za ekonomska i socijalna prava, u čijem je radu fokus na zaštiti i unapređenju prava socijalno ugroženih grupa, ukazuje da neprimeren sadržaj teksta ukorenjen u odsustvu dužne pažnje novinara podstiče diskriminaciju i pothranjuje stereotipe, u konkretnom slučaju, u odnosu na osobe u situaciji beskućništva kako u Novom Sadu tako i u Srbiji. Podnosilac žalbe ističe da je autor sadržajem teksta **grubo prekršio Kodeks novinara Srbije u nekoliko tačaka.**

Najpre, član IV Kodeksa, koji se odnosi na **odgovornost novinara**, propisuje u tački 1 i Smernicama da je **novinarska profesija nespojiva sa širenjem bilo koje vrste: polnih, rodnih, etničkih, rasnih, socijalnih ili verskih stereotipa.** Takođe, istom tačkom Kodeksa propisano je da se **u izveštajima o krivičnim delima, nacionalna, rasna, verska, ideološka i politička pripadnost, kao i seksualno opredeljenje, socijalni i bračni status osumnjičenih lica i žrtava, pominju samo u slučajevima kada su opredeljenja, pripadnost ili status u neposrednoj vezi sa vrstom i prirodom počinjenog krivičnog dela.** U kritičnom tekstu se više puta pominje da su žrtva i osumnjičeni „beskućnici“ te je citirana odredba Kodeksa nedvosmisleno prekršena. Takođe prekršena je i Smernica koja se tiče zaštite prava na privatnost jer su objavljene necenzurisane fotografije žrtve i osumnjičenog za ubistvo što je nedopustiva praksa.

Dakle, činjenica da su osumnjičeni učinilac i žrtva osobe u situaciji beskućništva nema apsolutno nikakve veze sa vrstom i prirodom izvršenog krivičnog dela i u tom smislu novinar nije pokazao traženi stepen odgovornosti u izveštavanju spominjanjem „karakteristika“ i „navika“ učesnika ovog događaja čime ih je latentno stavio u prvi plan. Na ovaj način gradi se narativ o osobama u situaciji beskućništva kao licima koja se zbog „loših životnih navika“ odaju alkoholizmu i drugim porocima što u konačnici za rezultat može imati i sklonost ka oduzimanju života drugog čoveka. O „beskućnicima“ kao licima koja su sklona opijanju doprinose i navodna svedočenja komšija preneti u tekstu: „*Nekoliko godina je radio u inostranstvu, po zanimanju je kuvar, ali eto, odao se beskućničkom životu iz nekog razloga*“, podnaslov glasi: „*Danima se nije treznio*“. Pored toga što se isticanjem ovih svedočenja doprinosi gorepomenutom narativu o „beskućnicima alkoholičarima“ krši se i Član VII, tačka 2. Kodeksa koja novinarima i urednicima preporučuje da „**treba da izbegavaju spekulacije i prenošenje nedovoljno proverljivih stavova u izveštavanju o nesrećama i tragedijama u kojima ima stradalih ili su teško pogođeni materijalni i drugi interesi građana**“. Stavovi suseda o sklonosti ka alkoholizmu vinovnika ovog događaja nisu u dovoljnoj meri proverljivi, pritom su irelevantni za predmet izveštavanja i što je najproblematičnije stvaraju/produbljuju socijalne stereotipe o osobama u situaciji beskućništva. Beskućništvo nije izbor, a ni životna navika već društvena zadatost u kojoj živi veliki broj naših sugrađana i sugrađanki i nije moguće pripisivanje osobina imanentno vezanih za ovaj socijalni status.

Nadalje, Smernice tačke 1, člana IV Kodeksa propisuju da je „**nedopustivo kolokvijalno, pogrdno i neprecizno nazivanje određene grupe**“. U tekstu povodom kojeg podnosimo žalbu osobe u situaciji beskućništva se nazivaju „*beskućnicima*“ što predstavlja kolokvijalan i

neprecizan naziv ove društvene grupe. Beskućništvo nije identitet već socijalni status/kategorija određen materijalnim i stambenim statusom ovih ljudi. Dakle, oni su pre svega ljudi/osobe koji/e se nalaze u situaciji beskućništva, a ne „beskućnici“. Korišćenje ovog epiteta kao identiteta dovodi do depersonalizacije ljudi što je suprotno citiranom članu Kodeksa.

Član IV Kodeksa prekršen je i u tački 3 koja ukazuje da je „**novinar dužan da poštuje pravilo pretpostavke nevinosti i ne sme nikoga proglasiti krivim do izricanja sudske presude**“, dok je u Smernicama iste tačke ovo pravilo utvrđeno „**čak i u slučaju priznanja krivice**“. Budući da naslov vesti glasi: „*Nožem 30 puta ubo cimera*“ te da dnevni list „Večernje novosti“ ne pravi razliku između osumnjičenog i pravnosnažno osuđenog na ovaj način je grubo prekršena pretpostavka nevinosti i to u naslovu, delu teksta koji je najefektivniji i neretko jedino i pročitano. Dalje u tekstu autor ispravlja ovu grešku i navodi da je u pitanju osumnjičeni, ali je u smislu koji propisuje Kodeks prekršaj već učinjen.

Opisanim preplitanjem socijalnog statusa osumnjičenog sa prirodom izvršenog krivičnog dela krši se i član V Kodeksa, koji se tiče **novinarske pažnje**, i to tačka 4 - „*novinar mora biti svestan opasnosti od diskriminacije koju mogu da šire mediji i učiniće sve da izbegne diskriminaciju zasnovanu, između ostalog, na rasi, polu, starosti, seksualnom opredeljenju, jeziku, veri, političkom i drugom mišljenju, nacionalnom ili društvenom poreklu*. U Smernicama za ovu tačku navodi se da „*pripadnost određenoj etničkoj, političkoj, ideološkoj, ili nekoj drugoj grupi, kao i bračno stanje, versko opredeljenje, društveno poreklo, navodi se samo u slučajevima kada je taj podatak neophodan za puno razumevanje konteksta događaja o kojem se izveštava*“. Okolnost da je osumnjičeni osoba u situaciji beskućništva nikako nije od značaja za puno razumevanje konteksta događaja o kojem se izveštava i u tom smislu novinar je pokazao potpuno odsustvo svesti o diskriminatornim efektima svog izveštavanja.

Imajući u vidu sve navedeno, A 11 – Inicijativa za ekonomska i socijalna prava **podnosi žalbu Savetu za štampu i predlaže da je Komisija za žalbe usvoji, i da utvrdi da je dnevni list „Blic“ povredio odredbe Kodeksa novinara Srbije, te da istom listu naloži objavljivanje navedene odluke.**

U Beogradu, 14.12.2023.

Za podnosioca žalbe:

Danilo Čurčić, direktor
A 11 – Inicijativa za
ekonomska i socijalna prava

БОГОЉУБ Ф. (47) СЕ САМ ПРИЈАВИО ЗБОГ УБИСТВА НИКОЛЕ НАЂА (38) У НОВОМ САДУ

НОЖЕМ 30 ПУТА УБО "ЦИМЕРА"

Сечивом нанео смртоносне ране у срце и леђа

Љ. Прерадовић

У НАПУШТЕНОЈ кући у Улици Руђера Бошковића 66 у Новом Саду, иза Хигијенског завода, јуче нешто пре 12 сати, убијен је Никола Нађ (38) из Кисача, а полицији се убрзо јавио Богољуб Ф. (47) и рекао да је он на тој адреси човека избио ножем.

Осумњичени је, како незванично сазнајемо, свог "цимера", са којим је живео у напуштеној кући, ножем избио 30 пута. Сечивом му је нанео 18 рана у груди, све у срце, 10 пута је избоден у леђа и два пута у ноге.

Претпоставља се да је између њих двојице дошло до свађе, која је у једном тренутку пошла по злу, и да је Богољуб дограбио нож и избио Николу, после чега је отишао у полицију и признао шта је урадио.

Према речима др Зорана Круља, портпарола

ЖРТВА Никола Нађ

▲ Место где је нађено неживотно тело

Завода за хитну медицинску помоћ, њихова екипа је могла, нажалост, само да констатује смрт мушкарца старог 38 година. Његово тело је, по налогу Тужилаштва, пренето у Институт за судску медицину да би се утврдио тачан узрок смрти.

Како сазнајемо, осумњичени Богољуб Ф. је из

весно време живео у тој напуштеној кући, а осим њега, према речима ком-

шија из ове улице, ту је увек било више бескућника, који су напуштени

▲ ПРИЗНАО Богољуб Ф.

објекат користили да се склоне. Наводно се са Николом често свађао.

Осумњичени је, како незванично сазнајемо, пре извесног времена добио посао ку-

вара у једном мотелу, и имао је обезбеђен смештај и плату од неколико стотина евра. После месец дана, односно кад је добио прву плату, коју је "попио" са другарица, више се није враћао на тај посао.

- Неколико година је радио у иностранству, по занимању је кувар, али ето, одао се бескућничком животу из неког разлога - каже човек који познаје осумњиченог. - Наводно има ћерку, али не знам где је она и зашто јој се није обратио за помоћ.

Полиција је ухапсила Богољуба Ф. због сумње да је починио тешко убиство. Одређено му је задржавање до 48 сати и биће приведен јавном тужиоцу у Новом Саду. ■

Данима се није трезнио

ДАНИМА се није трезнио, ваљда га је после било срамота да се врати на посао, па је наставио да живи као бескућник - прича нам човек упознат са овим случајем. - У тој кући се пре десетак година један од станара убио хичем из пиштоља. Власник куће, наводно, годинама живи у иностранству и не долази у Нови Сад, што су бескућници искористили да се ту окупљају. Нама станарима, нису никада правили проблеме.